VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Oplegnotitie opiniërend

Onderwerp	Mentale gezondheid en jongeren: preventieve aanpak STORM
Ter behandeling in de vergadering van	de Bestuurscommissie Gezondheid
Status	Openbaar
Portefeuillehouder	N. Kramers
Auteur	L. Kleefstra
Bijlagen	Bijlage Mentale gezondheid en jongeren
Vergaderdatum	9-2-2023
Agendapunt	13
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	
OR/GO	

Ter bespreking	1. Onderschrijft u de behoefte aan een preventieve aanpak gericht op de mentale gezondheid van jongeren, bestaande uit een reeks aan interventies? 2. Bent u bereid de mogelijkheden voor STORM binnen uw gemeente en netwerk verder te verkennen? 3. Bent u bereid om te onderzoeken of het mogelijk is om de STORM-aanpak samen met een of meerdere Friese gemeenten verder te ontwikkelen en te implementeren? Een toelichting op voorgaande vragen is uitgewerkt in de bijlage.
Inleiding	**Aanleiding** Het is u vast niet ontgaan; vanuit lokale ervaringen of berichten uit de media: er zijn zorgen over de mentale gezondheid van jongeren. Er zijn zorgen over de mentale weerbaarheid onder jongeren- meer jonge mensen met depressieve gedachten en een stijging van Friese jongeren die in de afgelopen 12 maanden serieus eraan hebben gedacht een einde aan het leven te maken. Het aantal jongeren dat daadwerkelijk een poging heeft gedaan (2%) is gelijk gebleven. Uit de Kamerbrief “Mentale gezondheid van ons allemaal”, d.d. 10 juni 2022 blijkt dat de afnemende mentale gezondheid een van de grootste gezondheidsrisico's vormt voor de toekomst. Er is sprake van urgentie en behoefte om te komen tot een preventieve aanpak gericht op de mentale gezondheid van jongeren: een aanpak gericht op (het bespreekbaar maken van) somberheid, het voorkomen van depressie en suïcide. **Cijfermatige context**

	Uit Fries onderzoek (jeugdmonitor onder 12 t/m 18 jaar steekproef, bijlage 2) in 2021 zien we dat t.o.v. 2019 het aantal jongeren met suïcidale gedachten is gestegen. 25% van de jongeren geeft aan suïcidale gedachten te hebben gehad ("heeft weleens serieus aan suïcide gedacht") en 5% heeft serieus en vaak nagedacht over suïcide. 2% van de jongeren gaf aan in de afgelopen maanden daadwerkelijk een poging te hebben ondernomen om een einde aan het leven te maken. De 25% ligt hoger dan het landelijk gemiddelde. Een deel van de verklaring is te vinden het feit dat aan onze schoolmonitor in verhouding meer vmbo-leerlingen hebben meegedaan. Onder deze groep komen suïcidale gedachten vaker voor. Wat echt opvallend is, is dat slechts 9 % van de jongeren (die na hebben gedacht over het plegen van suïcide) hierover gesproken heeft met een volwassene of vertrouwenspersoon. Meisjes praten er vaker over dan jongens. Uit landelijke onderzoeken blijkt dat er onder jongeren sprake is van een toename van depressiviteit en een afname van de mentale gezondheid. Er heerst daarnaast nog een taboe op het bespreken ervan. Circa 840.000 jongeren ervaren mentale uitdagingen en/of klachten en 1 op de 15 jongeren in Nederland kampt met een depressie; dit zijn 80.000 jongeren tussen de 13 en 18 jaar oud. Uit onderzoek blijkt dat een goede mentale gezondheid gelijkstaat aan een 15 tot 20 jaar langere levensverwachting, onder meer door sneller herstel van lichamelijke ziekten. Alle partners (VO scholen, GGZ, jeugdhulpverlening, gemeenten en GGD) binnen STORM zijn ervan overtuigd dat het signaleren én afwenden van (dreigende) depressiviteit en suïcidaliteit onder jongeren veel beter kan en dat dit binnen de gebaande paden onvoldoende lukt. **De STORM aanpak** Vanuit GGD Fryslân (penvoerder) zijn we gestart met het voorbereidingsjaar van STORM (zie bijlage 2). STORM is een aanpak waarbij scholen, GGD, jeugdhulpverlening, GGZ en gemeenten samenwerken om signalen van somberheid bij jongeren snel op te pikken en aan te pakken. In een stevig, regionaal ingebed (preventie)programma STORM stimuleren zij de ontwikkeling van een positief zelfbeeld, weerbaarheid en veerkracht. STORM staat voor Strong Teens and Resilient Minds (sterke tieners en veerkrachtige gedachten). Jongeren leren hun negatieve gevoelens om te buigen, zodat ze zich kunnen ontwikkelen tot gezonde volwassenen. Het gaat om een evidence based-aanpak (effecten zijn wetenschappelijk onderzocht) welke ontwikkeld is in Oost-Brabant. Op deze manier wordt er gebouwd aan een bewezen effectief behandelprogramma. Met als resultaat: docenten die weten wat ze kunnen doen, ketenpartners die effectieve hulp bieden en sterke jongeren, die lekker in hun vel zitten. **Netwerksamenwerking** STORM is netwerksamenwerking waarin verschillende interventies worden aangeboden door diverse ketenpartners Regionale partners zoals middelbare scholen, mbo's, GGD, jeugdhulpverlening, GGZ en gemeenten werken hiertoe nauw samen. Op deze manier wordt een netwerkinterventie ingezet waarmee de ketensamenwerking verbeterd, zo efficiënt mogelijk aangehaakt bij bestaande werkafspraken, hiermee bereiken we dat jongeren altijd en overal de hulp krijgen die ze op dat moment nodig hebben.

	De vier belangrijkste interventies op een rij Alle deelinterventies zijn evidence-based en hebben hun deeleffectiviteit bewezen. De vier belangrijkste interventies zien er als volgt uit (zie voor een uitgebreide beschrijving de bijlage): 1. De eerste interventie is het universele mental health programma en is gericht op het creëren van awareness over mentale gezondheid. Niet zozeer het verminderen van depressieve symptomen, maar bewustwording staat centraal. 2. De tweede interventie is het opleiden van docenten en mentoren tot gatekeeper. 3. De derde interventie is systematische en zeer proactieve vroegsignalering van depressieve symptomen en suïcidale gedachten uitgevoerd door professionals in de gezondheidszorg 4. De vierde interventie is geïndiceerde depressiepreventie. Een deel van de jongeren komt in aanmerking voor het preventie programma 'Op Volle Kracht', waarvan is gebleken dat het gunstige effecten heeft in de afname van somberheidsklachten **Van versnippering naar samenhangende interventies** We zien in het algemeen een versnippering van interventies gericht op mentale gezondheid. Op sommige plekken worden, veelal gefragmenteerd, tijdelijke of kleinere interventies ingezet (lessen in geluk, een schoolpsycholoog uit coronagelden gedurende één jaar) Depressie en suïcidepreventie vraagt niet om één specifieke interventie, maar om een reeks interventies die op meerdere vlakken risicofactoren verminderen of wegnemen en beschermende factoren laten toenemen of versterken. Verder is het cruciaal dat die verschillende interventies op meerdere momenten gedurende de adolescentie worden uitgevoerd. Op die manier kan de mentale gezondheid en veerkracht van jongeren worden versterkt, kunnen jongeren opgroeien tot gezonde volwassenen en wordt het risico op de ontwikkeling van depressie en suïcidaliteit verminderd.
Scenario's	**Verschillende scenario's denkbaar** Het eerste scenario is dat er subsidie verkregen wordt voor 2023-2025 én de benodigde financiering vanuit gemeenten is gevonden, voldoende om een STORM regio te vormen (met daarna volledige structurele financiering vanuit de deelnemende gemeenten (bijvoorbeeld via het aanvullend pakket). Mocht dit niet haalbaar of wenselijk zijn (bijvoorbeeld vanwege te strenge aanbestedingseisen) dan is het tweede scenario dat we verder verkennen of gemeenten financieel commitment willen geven aan STORM, zonder daarbij gebruik te maken van de subsidie (via een dienstverleningsovereenkomst of bijvoorbeeld het aanvullend pakket). Mogelijk dat gemeenten hierbij ook gebruik kunnen maken van de SPUK-middelen ten behoeve van het GALA-akkoord. Een derde langere termijn scenario is dat alle Friese gemeenten STORM gaan implementeren. Een vierde scenario is dat het verkrijgen van (financieel) commitment in onvoldoende mate slaagt en na het voorbereidingsjaar STORM de activiteiten worden gestaakt. In alle scenario's geldt dat een concrete vertaling naar financiering nog moet plaatsvinden. Deze informatie is nu niet voorhanden.

Vervolg	We beginnen met STORM aanpak niet op nul. Eerder waren er financiële middelen beschikbaar voor suïcidepreventie vanuit het Suïcide Preventie Actienetwerk (Supranet Community). Na het aflopen van deze subsidie is GGD Fryslân gevraagd een plan van aanpak op te stellen vooruitlopend op opname van suïcidepreventie in de Wet publieke gezondheid (Wpg). De toenemende vraag vanuit gemeenten en andere ketenpartners, de coalitie mentale gezondheid vanuit de Friese Preventie Aanpak, verschillende projecten rondom suïcidepreventie en (landelijke) ontwikkelingen vragen om meer inzet op de mentale gezondheid van jongeren. Het onderwerp vraagt extra aandacht. Na deze opiniërende bespreking wordt er verder ingezet op de verkenning van interesse, mogelijkheden en commitment van Friese gemeenten/het vormen van regio (s) voor de implementatie van STORM. Afhankelijk van o.a. de (financiële) commitment vanuit gemeenten wordt de doorstap gemaakt naar de implementatiefase van STORM (besluit Stuurgroep STORM), en wordt u in juni 2023 geïnformeerd over het evt. implementatieplan en de begroting. De STORM aanpak zal dan binnen 2 jaar minimaal worden uitgerold naar 12-30 schoollocaties met de omvang tussen de 200.000 en 350.000 inwoners. Indien de doorstap naar de implementatiefase niet wordt gemaakt eindigt het voorbereidingsjaar STORM en wordt er terug gerapporteerd aan het landelijke STORM team dat Fryslân niet verder gaat met de STORM aanpak.